

Urzekające widoki

Alina Șerban

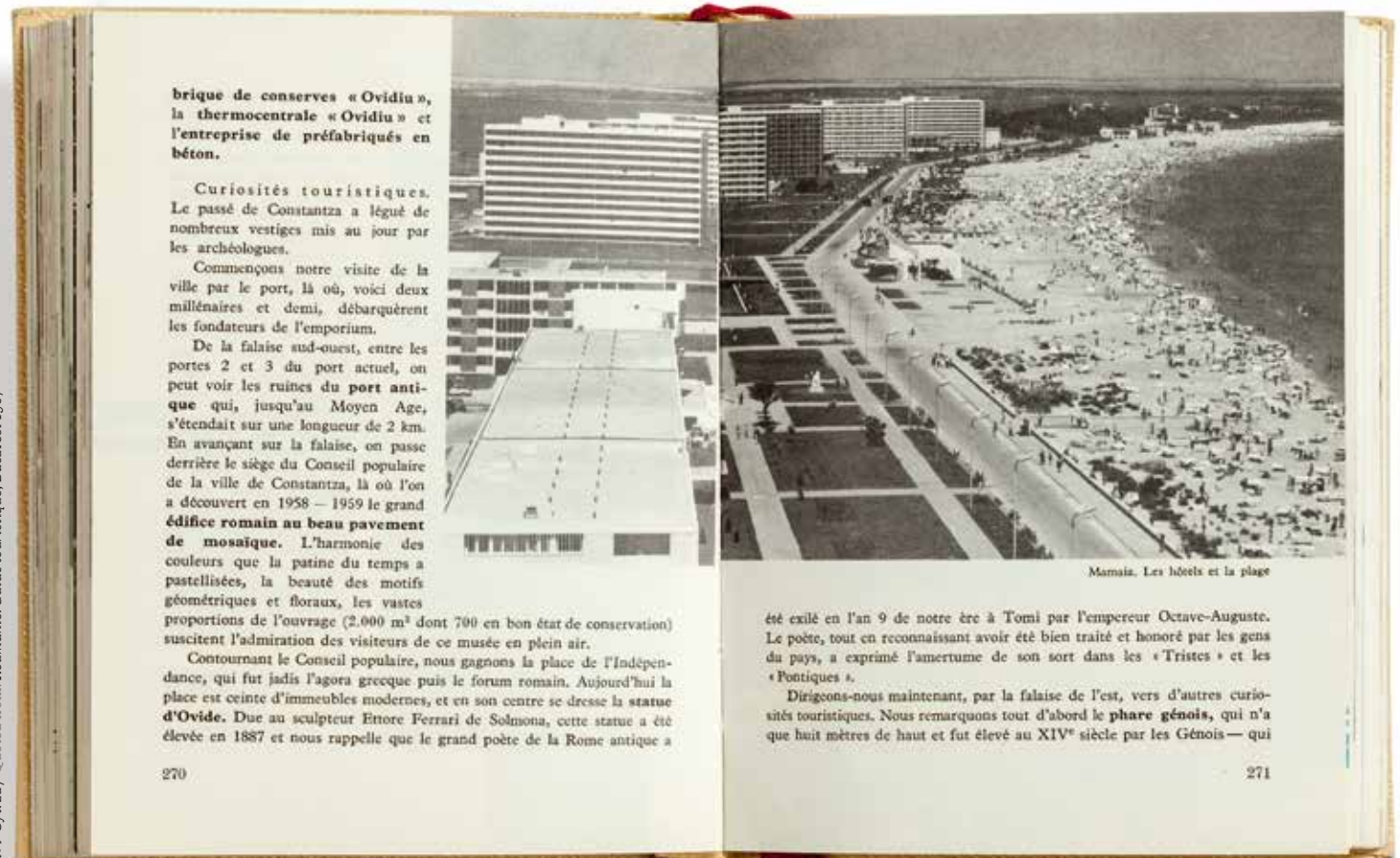
Tempting Views

Vederi Încântătoare. Urbanism și arhitectură în turismul românesc de la Marea Neagră în anii '60-'70
(Urzekające widoki. Urbanistyka i architektura w rumuńskiej turystyce czarnomorskiej lat 60.-70.)
Sala Dalles, Bukareszt
10 października – 23 listopada 2014

Podobnie jak w scenach przeludnionych postaciami z mitologii greckiej na rycinach Antoniego Fantuzziego, przedstawiciela szkoły Fontainebleau, film artysty Nicu Ilfoveanu *Wybrzeże* oddaje ikoniczne ujęcie wybrzeża w okresie letnim – chaotyczne skrzyżowanie ciał i przedmiotów, które składają się na wyjątkową sezonową rzeczywistość. Praca, po-myślana jako przedpokój wystawy *Urzekające widoki*, odgrywa podwójną rolę, którą widz uświadamia sobie po przejściu całej trasy. Z jednej strony film jest refleksją na temat mitologii stworzonej wokół wybrzeża w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych w przestrzeni rumuńskiej i bada szczególną funkcję, jaką dla aparatu politycznego pełniła wizualność w transformacji projektu zagospodarowania Morza Czarnego jako skutecznego instrumentu promocji

Vederi Încântătoare. Urbanism și arhitectură în turismul românesc de la Marea Neagră în anii '60-'70
(*Tempting Views. Urbanism and Architecture of Romanian Tourism at the Black Sea in the '60-'70*)
Sala Dalles, Bucharest
10 October – 23 November 2014

Much like in the scenes overpopulated with figures from Greek mythology on prints by Antonio Fantuzzi, a representative of the Fontainebleau School, *Seashore*, a film by artist Nicu Ilfoveanu, presents an iconic concept of the seashore in summertime: a chaotic criss-cross of bodies and objects that together compose an exceptional seasonal reality. Intended as the antechamber of the exhibition, the work entitled *Vederi Încântătoare* (*Tempting Views*) plays a double role, which the visitor realises having covered the whole route. On the one hand, the film is a reflection on mythology developed around the coast in the 1960s and 1970s in the Romanian space, and investigates the special function that the visual played for the political apparatus in the project of transforming and developing the Black Sea as an efficient instrument

międzynarodowej. Z drugiej strony – filmowa wypowiedź Ilfoveanu otwiera obszar do refleksji i analizy na temat relacji między przeszłością a teraźniejszością, kojarząc współczesne kadry ze ścieżką dźwiękową reportażu z lat sześćdziesiątych. Chociaż to skrzyżowanie między wtedy i teraz nie jest jednoznacznie skonstruowane, ustawia architekturę jako temat główny, wycinając te ujęcia, gdzie jest ona uchwycona zarówno jako scena / tło poruszającego się tłumu, jak i samodzielny obraz. Niczym wyreżyserowane obrazy stosunków socjalistycznych wybrzeże ukrywa i eksponuje złożony sens zderzenia projektu powojennej nowoczesności i „zaangażowania społecznego” architektury rekreacyjnej oraz polityki przedstawiania turystyki lokalnej z wyjątkowym charakterem tego laboratorium architektonicznego tamtych czasów.

of international promotion. On the other hand, what Ilfoveanu expresses in the film opens an area for reflection and investigation of relationships between the present and the future, as contemporary shots are combined with a soundtrack from the 1960s. Yet that connection between the then and now is not constructed without ambiguities, it sets architecture as the main subject, deleting the shots where it was captured both as the stage/backdrop for moving crowds and as an independent image. Similar to the doctored images of communist relations, the seashore disguises and embellishes the complex sense of clashing a project in post-war modernity and “community involvement” of recreational architecture, and the policy of presenting local tourism with the exceptional nature of the architectural laboratory of that time.

Plaża i hotele w Mamaia
A beach and hotels in Mamaia

Nicu Ilfoveanu, *Eforie Nord*, z serii *Littoral 2013-2014*

Nicu Ilfoveanu, *Eforie Nord*, from the *Littoral 2013-2014* series

Sugerując wpisanie architektury wolnego czasu w złożony system przedstawiania i promowania socjalistycznego państwa, główna przestrzeń wystawy *Urzekające widoki* analizuje funkcję architektury jako obrazu seryjnego, reprodukowanego w materiałach reklamowych tamtej epoki (film, przewodniki turystyczne i pocztówki), i jako „skomercjalizowanego” produktu turystycznego, zarówno na płaszczyźnie lokalnej, jak i międzynarodowej. Ekspozycja *Urzekające widoki* była pomyślana przez jej kuratorów na podobieństwo wystawy-dossier, gdzie publiczność jest zaproszona do prześledzenia indeksu danych, odniesień i słów kluczy, za pomocą których nadmorski scenariusz można odbierać na wiele głosów /tonów. Kuratorski koncept podąża za podwójnym zaangażowaniem nadmorskiej architektury w mechanizm polityczny danej chwili – kredytując wewnętrzny i międzynarodowy sukces nowego porządku społecznego i politycznego oraz ideowy przepływ powojennych debat architektonicznych, rykoszetem synchronizując poszukiwania lokalnej architektury z poszukiwaniami powojennej nowoczesności w przestrzeni zachodniej.

Niemal kanoniczne cechy wybrzeża rumuńskiego znajdują odbicie w serii filmów reklamowych produkowanych przez studio filmowe Alexander Sahia od późnych lat pięćdziesiątych. Zamówione przez państwo w celu reklamowania nowo powstałych, nowoczesnych kurortów na wybrzeżu Morza Czarne-go, ukazują one uwodzicielską scenię architektury rajy turystycznego. Słoneczne plaże, nowoczesne udogodnienia uzdrowiskowe i rozrywka turystyczna stają się w tamtym czasie eponimem alternatywnego doświadczania socjalistycznej rzeczywistości.

Dzięki zestawieniu szczegółu życia społecznego z szerszą perspektywą pełnego rozwoju gościom wystawy udaje się zwiedzić ponownie najważniejsze produkty programu rekreacyjnego dla Morza Czarne-go, z architekturą umieszczoną w centrum kultury wizualnej charakterystycznej dla epoki, jakże istotnej w zrozumieniu polityki lokalnej turystyki

Nicu Ilfoveanu, *Mangalia*, z serii *Littoral* 2013-2014Nicu Ilfoveanu, *Mangalia*, from the *Littoral* 2013-2014 series

Suggesting that leisure architecture was inscribed into the complex system of presentation and promotion of the communist state, the main space of the *Tempting Views* exhibition analyses the function of architecture as a serial painting, reproduced in the advertising materials of the time (film, guidebooks for tourist, and postcards) and as a “commodified” tourist product both on local and international planes. The curators intended the exhibition to be an exhibition-dossier, where spectators are invited to follow an index of data, references, and keywords, which can be used to read the coastal scenario in many voices and tones. The curatorial concept follows the double involvement of seashore architecture into the political mechanism of the time: crediting the internal and international success of the new social and political order, and the ideological flow of post-war architectural debate, by a ricochet it synchronises the pursuits of local architecture with the pursuits of post-war modernity in Western space.

The canonical features of the Romanian coast find a reflection in a series of commercial films produced by Alexander Sahia’s studio from the late 1950s. Commissioned by the state to advertise the newly developed, modern resource on the shores of the Black Sea, they portray the enticing scenery of the architecture of tourist paradise. Sun-inundated beaches, modern spa facilities, and tourist leisure became at the time the epitome of alternative experiencing of the communist reality.

Thanks to juxtaposing the detail of social life against a broader perspective of full development, visitors to the exhibition managed to revisit the most important products of the leisure programme of the Black Sea, with architecture placed in the centre

Nicu Ilfoveanu, *Eforie Nord*, z serii *Littoral 2013-2014*Nicu Ilfoveanu, *Eforie Nord*, from the *Littoral 2013-2014* series

of visual culture. Characteristic of the period, so important in the understanding of the local tourism policy and experience of modernisation, the route proposed by the curators aims at emphasising the development-fostering character and role that the coastal architectural practice played in the construction of a positive image of the Romanian state. The presentation of architectural details and shots provided with commentaries from architects, whether contemporary to it retrospective, reflects on the rational mechanism of building Potemkin-type reality, which contributed to “democratisation” of the manner of spending leisure time, and transformed the seashore into a hazy realm of encounter between the ideas of post-war modernity with local political ideas.

Following the dependency between the policy of the Romanian state with the goals of local modernity, the curators of the exhibition consider involvement of architecture into a utopian projects “of satisfying the ever-growing social and existential needs of working people”. In this way, the technical and economic reasons encountered pursuits for an architectural language and urban development systematisation. The quick promises of “democratisation” of the seashore initiated experimenting with new hotel typologies, of reasonable size and elastic structures and on reinforced concrete foundations, and of urban developments with functional zones and landscape development in spacious public space. Urban planning (programming) refers directly to the principles of the Athens Charter, to the theoretical debates present in the post-war architectural discourse, and to the contemporary materials and technical solutions (glass, metal, complex reinforced concrete structures, prefabricates).

The “Romanian seashore” was “a moment” or “a rare state”: a decently furnished set designed so that architecture played its role within it. Transformed into an exhibition window, where the film with a happy ending is screened and accessible for anyone, the seashore was the space of experimentation

Nicu Ilfoveanu, *Eforie Nord*, z serii *Littoral 2013-2014*

Nicu Ilfoveanu, *Eforie Nord*, from the *Littoral 2013-2014* series

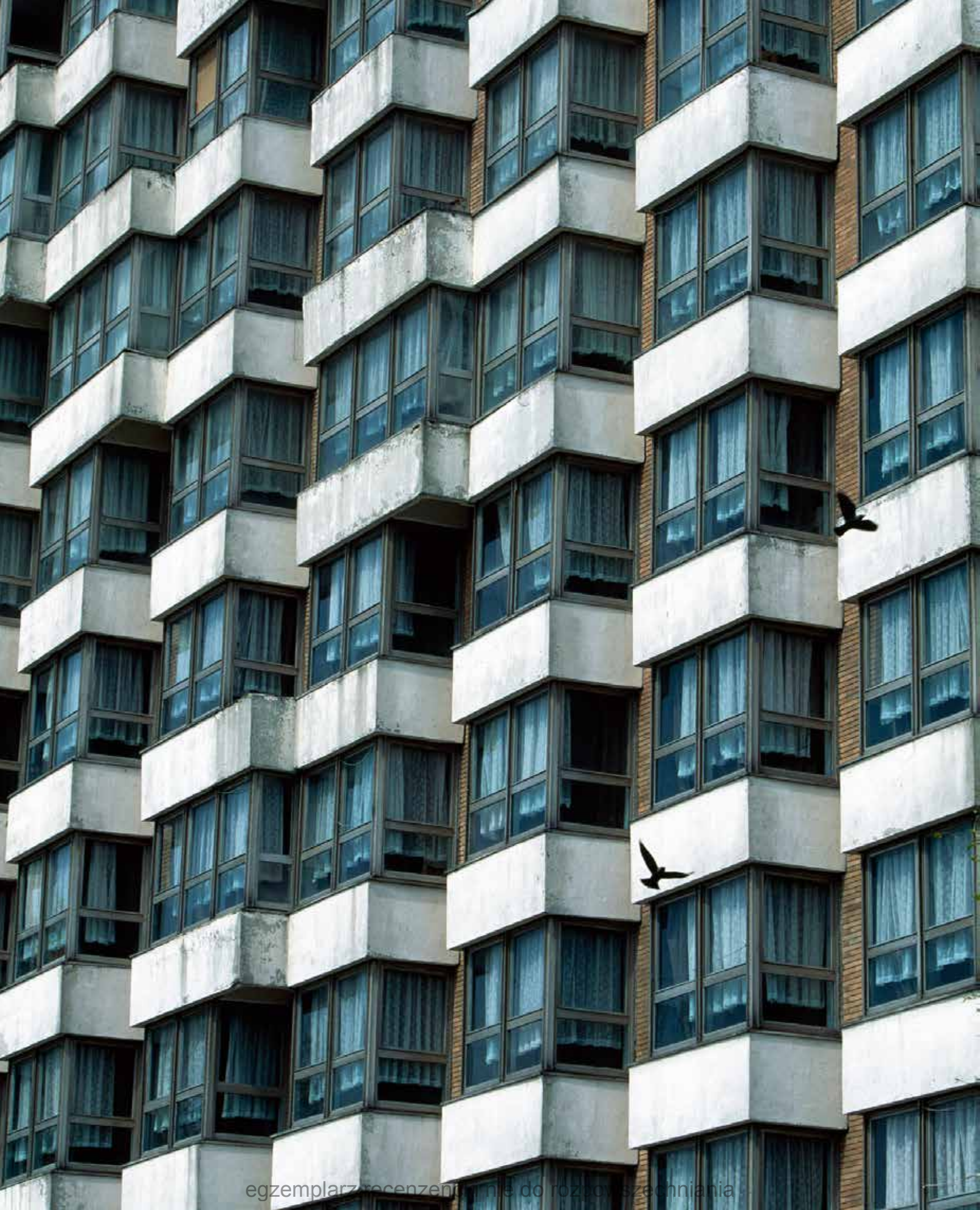
i doświadczenia modernizacji. Proponowana przez kuratorów trasa ma na celu podkreślenie charakteru rozwojowego i roli, jaką odegrała nadmorska praktyka architektoniczna w budowaniu pomyślnego wizerunku państwa rumuńskiego. Ekspozycja kadrów i detali architektonicznych opatrzonych komentarzami architektów – ogłoszonymi współcześnie lub retrospektywnie – snuje rozważania na temat racjonalnego mechanizmu budowania rzeczywistości typu potiomkinowskiego, co przyczyniło się do „demokratyzacji” sposobu spędzania wolnego czasu i przekształciło wybrzeże w niejasną strefę spotkania agendy powojennej nowoczesności z lokalną agendą polityczną.

Śledząc zależność pomiędzy polityką rumuńskiego państwa a celami nowoczesności lokalnej, kuratorzy wystawy rozważają zaangażowanie architektury w utopijny projekt „zaspokojenia stale rosnących potrzeb socjalnych i bytowych ludzi pracy”. W ten oto sposób racje techniczno-ekonomiczne spotkały się z poszukiwaniami architektonicznego języka i systematyzacji urbanistycznej. Szybki proces „demokratyzacji” wybrzeża inicjuje eksperymentowanie z nowymi typologiami hotelowymi, o rozsądnej wielkości i elastycznej strukturze, na uzbrojonych betonowych fundamentach, i zespołów urbanistycznych z funkcjonalnymi strefami oraz zagospodarowaniem krajobrazu w rozległej przestrzeni publicznej. Programowanie urbanistyczne odwołuje się bezpośrednio do zasad Karty Ateńskiej, do teoretycznych debat obecnych w powojennym dyskursie architektonicznym i do współczesnych materiałów i rozwiązań technicznych (szkło, metal, złożone struktury z uzbrojonego betonu, prefabrykaty).

Projekt „wybrzeże rumuńskie” stanowił „moment” lub „stan wyjątkowy” – dobrze oprzyrządowaną scenografię, w której architektura odgrywa swoją rolę. Przekształcone w okno wystawowe, gdzie wyświetla się film z happy endem, dostępne dla każdego wybrzeże było przestrzenią eksperymentowania z wykorzystaniem nowych form i technik budowlanych,

ale ugrzęzło we własnym mirażu. Koniec wybrzeża odzwierciedla tę samą jednolitość i serializm, które są obecne w miastach. Dlatego na końcu trasy wystawiennej włączono dwa filmy zrealizowane w latach siedemdziesiątych przez artystę Iona Grigorescu w dwóch dzielnicach bukareszteńskich – Balta Albă i Colentina.

Niezależnie od specyficznej treści projektu wystawa *Urzekające widoki* była próbą zaproponowania nowego odczytania rzeczywistego i wyimaginowanego wymiaru powojennego modernizmu rumuńskiego. Wizualny / kinematyczny charakter zakrojonego na szeroką skalę rozwoju wybrzeża oferuje nam dobry kontekst do dyskusji na temat pozycji architektury i architekta w tamtych latach oraz wyjątkowych sytuacji rodzących się z porowatej struktury politycznego krajobrazu tamtej chwili.

Z rumuńskiego przełożyła Joanna Kornaś-Warwas

ALINA ȘERBAN – historyczka sztuki, niezależna kuratorka. Interesuje się przede wszystkim ewolucją modernizmu w Europie Wschodniej oraz sztuką konceptualną i jej regionalnymi odmianami. W 2009 r. była kuratorką rumuńskiego pawilonu na 53. Międzynarodowym Biennale Sztuki w Wenecji, współkuratorowała również (z Kalliopi Dimou i Sorinem Istudorem) wystawę *Urzekające widoki. Urbanistyka i architektura w rumuńskiej turystyce czarnomorskiej lat 60.-70.* Była redaktorką książek: *Ioana Nemeș. Artist-Book* (Spector Books, 2014), *Ion Grigorescu. The Man with a Single Camera* (Sternberg Press, 2013) oraz *Geta Brătescu. The Studio* (Sternberg Press, 2013).

that made use of new construction forms and techniques, although it got trapped in its own mirage. The end of the seashore reflects the same uniformity and serialism that are currently present in the cities. This is why by the end of the route through the exhibition, two films produced in the 1970s by artist Iona Grigorescu in two districts of Bucharest, Balta Albă and Colentina, are presented.

Independent of the specific content of the project, the exhibition was an attempt to propose a new reading of the actual and imagined dimensions of post-war Romanian modernism. The visual/cinematic character of the broad-scale development of the seashore gives us a good context to discuss the position of architecture and architect in those days, and the exceptional situations born from the porous structure of the political landscape of that time.

Translated from the Polish by Piotr Krasnowolski

ALINA ȘERBAN – is an independent art historian and curator. In 2009 Șerban curated *The Seductiveness of the Interval* at the Romanian Pavilion, 53rd International Art Exhibition, the Venice Biennial, and at the Renaissance Society, University of Chicago in 2010. She is involved in research and editorial projects primarily concerned with the particular evolution of modernism in Eastern Europe and with the study of Conceptual Art and its regional constructions. She co-curated the project *Enchanting Views: Romanian Black Sea Tourism Planning and Architecture of the 1960s and '70s* (with Kalliopi Dimou and Sorin Istudor). She is the editor of *Ioana Nemeș. Artist-Book* (Spector Books, 2014), *Ion Grigorescu. The Man with a Single Camera* (Sternberg Press, 2013), and *Geta Brătescu. The Studio* (Sternberg Press, 2013).

Nicu Ilfoveanu, *Saturn*, z serii *Littoral 2013-2014*

Nicu Ilfoveanu, *Saturn*, from the *Littoral 2013-2014* series

©1 Dzięki uprzejmości / Courtesy of: Nicu Ilfoveanu